

Högskolan i Halmstad
Sektionen för Hälsa och Samhälle
Magisterprogrammet i Sociologi

Olika verkligheter

En studie om föräldrars uppfattning om genus

Författare: Maria Alexandersson

Handledare: Marta Cuesta

Datum: 2010-05-28

Olika verkligheter

En studie om föräldrars uppfattning om genus

Maria Alexandersson

Högskolan i Halmstad, Sektionen för Hälsa och Samhälle

Abstract

Syftet med uppsatsen är att förstå hur föräldrar till barn i den yngre skolåldern uppfattar genus. Föräldrar reproducerar normer och genusföreställningar till barnen, barnens möte med skolvärlden innebär ett möte med de normer och genusföreställningar som finns representerade i skolan genom lärarna. Följande frågor belyses i studien: Hur uppfattar föräldrarna sin genusmedvetenhet? Hur yttrar sig genusföreställningarna i skolan? Hur görs det genusskillnader enligt föräldrarna för barn i skolan? Hur uppfattas föräldrarnas genusmedvetenhet av pedagoger? Kvalitativa intervjuer har använts, föräldrarna som medverkat i studien har själva valt att delta och har barn i samma skola. De begrepp och teorier som ligger till grund för analysen är normer, genus, habitus och genushabitus. Resultaten visade att föräldrarna förklarar genus utifrån olika habitus. Genom att använda en feministiskpoststrukturalistisk syn på föräldrarnas förklaringar har studien kommit fram till att de normer som representeras i skolan även går att tolka som reproducerande av ojämlika genusstrukturer. Studien visar hur föräldrar reflekterar över skillnader utifrån genushabitus, men även utifrån könshabitus. Det har även framkommit att det finns normer som håller på att förändras och svårigheterna med att genomföra en förändring.

Nyckelord: genus, normer, genushabitus, föräldrar, skola

Innehållsförteckning

---

1. Inledning	1
1.1 Problematisering	2
1.2 Syfte	2
1.3 Avgränsningar	3
1.4 Disposition	3
2. Empirisk bakgrund	4
2.1 Presentation av skola och respondenter	4
2.2 Styrdokument i skolan	6
2.3 Tidigare forskning	8
3. Teoretisk ram	13
3.1 Perspektivering	13
3.2 Genus verkligheter	14
3.3 Genushabitus	16
3.4 Förståelsemodell	17
4. Metod	19
4.1. Kvalitativ metod	19
4.2 Tolkning	20
4.3 Urval	21
4.4 Tillvägagångssätt	21
4.5 Etiska överväganden	22
4.6 Reflektion	23
5 Resultat	24
5.1 Samhället	24
5.2 Skolan	24
5.3 Hemmiljö	26
5.4 Stereotypa förklaringar till bilder	29
5.5 Skolans normer	31

6 Analytiska reflektioner	35
6.1 Föräldrarnas genusverkligheter	35
6.2 Genusverkligheter i skolan	37
6.3 Avslutande reflektion	40
6.4 Fortsatta studier	40
Litteratur.....	41
Bilagor	43

1. Inledning

Under hösten 2009 började min son i första klass, på ett klassmöte såg jag en bild uppsatt där åtta svarta barn med röda läppar representerade siffran åtta, en bild som ger en beskrivning av hur människor från Afrika beskrevs förr. Min första tanke var: Vad tänker ett färgat barn när det får se den här bilden? Känner de igen sig? Svaret är troligtvis nej, hur kan ett barn känna sig som en del av klassen när det ser att bilden som skulle varit en representation av henne/ eller honom i själva verket är en kränkande bild som inte alls liknar denne själv. Jag blev mer och mer fundersam över hur jag kunde tolka det jag observerade i skolan.

Den stora frågan att besvara innan jag påbörjade min undersökning var om det var mina eller om det var skolans normer som behövde ifrågasättas, i skolornas läroplan står att det är skolans uppgift att förmedla de demokratiska värderingarna som vi lever efter i samhället, läroplanen betonar även vikten av att individerna ges frihet och integritet i skolan och att alla ska behandlas lika (Lpo 1994; 3). Jag kom fram till att det var skolans normer jag ville undersöka därför att jag anser att om någon upplever att en handling eller en bild kränkande så tycker jag att det räcker för att det ska ifrågasättas. Jag insåg att jag det fanns bilder i skolan som jag reagerade på och ställde mig frågan om det fanns andra föräldrar i skolan som hade liknande uppfattningar om normerna de möter i skolan och om det fanns fler föräldrar som upplevde verkligheten som jag.

Att vara förälder innebär att lära sina barn vad som är rätt och fel, vilka värderingar och normer som är bra och hur man ska vara mot andra. Skolan representerar kunskap och samhällets värderingar, detta gör det intressant att studera med mina ”nya” genusglasögon. Genom att undersöka föräldrars genusmedvetenhet vill jag förstå hur föräldrar ser på genus och hur de upplever barnens möte med skolan, den verklighet som jag möter i skolan tycker jag förmedlar olika framställningar av genus och etnicitet som kan tolkas kränkande och orättvisa.

1.1 Problematisering

Det är viktigt att studera skolmiljön därför att det är i den här miljön som mötet mellan individens normer och skolans struktur sker, det blir för barnen ett bland de första mötena med samhällets normer där de själva får tolka och lära sig utan sina föräldrars närvaro, för individen innebär mötet en tolkning av de normer som den kommer i kontakt med. Då jag som förälder har mött bilder och texter som jag reagerat på, tycker jag att det skulle vara intressant att undersöka hur andra föräldrar upplever barnens arbetsmiljö, det vill säga på vilket sätt ser förälder på de normer som de möter i barnens skola? Detta är särskilt viktigt då föräldrar ses som en självklar del av skolans arbete, de ska tillsammans med skolan aktivt arbeta för att stötta barnen i sitt lärande.

1.2 Syfte

Syftet med den här uppsatsen är att förstå hur föräldrar ser på genus. Uppsatsen är tänkt att undersöka hur föräldrarna ser på genus när deras barn har mött skolvärlden, därför att det är viktigt att undersöka vilken roll föräldrarna spelar i samband med skolans pedagogik. Den frågeställning problemformuleringen lett fram till är:

Finns det en genusmedvetenhet hos föräldrarnas agerande i deras kontakt med skolan och i så fall hur yttras den?

För att få svar på frågeställningen har fyra frågor formulerats:

- Hur uppfattar föräldrarna sin genusmedvetenhet?
- Hur görs det genusskillnader enligt föräldrarna för barn i skolan?
- Hur yttrar sig genusföreställningarna i skolan?
- Hur uppfattas föräldrarnas genusmedvetenhet av pedagoger?

1.3 Avgränsningar

Studien har avgränsats till en skola inriktad på de första skolåren i en mindre ort. Studien har genomförts med en skola som kontext de föräldrar som har intervjuats har alla barn på denna skola, detta har blivit en naturlig avgränsning att endast undersöka föräldrar med kontakt med den skola som fått agera som fallstudie för just den här undersökningen. Undersökningen kommer endast att belysa föräldrarnas subjektiva uppfattningar och eventuella likheter mellan föräldrarnas uppfattningar, lärarens roll i undersökningen är som stöd för materialet då läraren fått representera skolan och dess struktur. Detta innebär att det är svårt att göra några generaliseringar i materialet då undersökningen är väldigt liten, men det är ändå av betydelse att se hur föräldrar på en liten ort ser på genus. Det är viktigt att poängtera att arbetet inte syftar till att se om någon är bättre eller sämre på att agera genusmedvetet utan jag är endast intresserad av att förstå hur föräldrar uppfattar sin genusmedvetenhet.

1.4 Disposition

Den här uppsatsen består av sex kapitel. Under den första rubriken inledning presenteras problemområdet i uppsatsen, därefter följer problemformulering samt syfte och frågeställningar. I kapitel två presenteras det empiriska materialet, dels beskrivs respondenterna men även relevant bakgrundsfakta där några av skolans styrdokument presenteras, därefter kommer tidigare forskning att presenteras gällande föräldrars uppfattning och deltagande i barnens uppfostran och skolgång. Därefter kommer kapitel tre som innehåller teoretisk referensram, vilket innehåller en presentation av valda teorier som ligger till grund för analysen vilka är ett feministiskt perspektiv följt av begrepp som normer, genus och habitus. I det fjärde kapitlet metod beskrivs val av metod, tillvägagångssätt, urval samt intervjuguiden. Även en redogörelse gällande de etiska aspekterna finns med, samt den hermeneutiska vetenskapsteorin som ligger till grund för tolkningen av materialet. I kapitel fem presenteras relevanta delar i resultatet av det insamlade intervjumaterialet där uppdelningar i olika teman gjorts, i kapitel sex har materialet analyserats med hjälp av ovan nämnda teorier, analysdelen strävar efter att föra samman uppsatsens delar till en helhet, avslutningsvis följer ett stycke med egna slutsatser och ett förslag på vidare forskning som skulle vara intressant att genomföra. Sist i arbetet ligger intervjuguiderna som använts vid intervjuerna av föräldrarna och läraren.

---

2. Empirisk bakgrund

I det empiriska materialet kommer all bakgrundsmaterial att presenteras, vilket innebär att informanter, skola, styrdokument och tidigare forskning finns med i det här kapitlet. Med mina egna tolkningar och uppfattningar om mitt empiriska material vill jag visa att det här är ett sätt, mitt sätt att se kontexten på. Jag har endast tolkat utifrån min förförståelse och min uppfattning. Detta innebär att någon med en annan förförståelse kan tolka kontexten på ett annorlunda sätt.

2.1 Presentation av skola och respondenter

Skolan som används i undersökningen är en ganska liten skola för barn i yngre skolåldern. Innanför entrén finns det en välkomstskylt som visar en bild av flickor som serverar pojkar mat, på min väg uppför trappan möts jag av bilder från förr som visar pojkar i aktiva lekar och flickor i stillsamma. Utanför klassrummen finns det toaletter, på dörrarna står det tjej- och kill- toa, pojkarna jag ser på väg till toaletten väljer den toaletten som det står kill- toa på, trots att den andra toaletten är ledig och ligger närmare klassrummet. När jag skulle göra min intervju med läraren fick jag komma in i klassrummet, vid en snabb överblick såg jag att bilden jag mött under mitt första föräldramöte satt kvar, bilden med åtta svarta skolbarn, nu tänkte jag att det skulle bli intressant att se om läraren under intervjun reflekterade över att bilden satt uppe, dock kom min intervju med **Ingrid** som jobbat som grundskollärare i 30 år att visa annorlunda.

Jag valde att intervjua en tillgänglig lärare eftersom jag hade med mig en förförståelse om att det förekom en viss genusmedvetenhet hos alla lärare, men intervjun visade att hur jag såg på genus inte alls överrensstämde med hur läraren såg på begreppet. Under intervjun insåg jag att det som jag reflekterat över och sett under mina besök på skolan inte alls sågs som något konstigt, läraren tyckte att det är viktigt att behandla alla lika, vilket innebär att de bilder som sätts upp i skolan av lärarna är bilder som de tycker gör det. Jag trodde att min kontext skulle spegla en medveten genusföreställning hos läraren och att det skulle ske reflektioner kring hur genusföreställningar uppmärksammas i skolan, istället visade min kontext sig

överrensstämma väldigt bra med skolmiljön som visade på en omedvetenhet om genusföreställningar, vilket även läraren visade under intervjun.

De övriga respondenterna har alla läst min lapp på skolan om att jag är intresserad av att hitta föräldrar till en undersökning gällande deras syn på jämställdhet, de föräldrar som ville delta var **Tova** 33 år gammal hon har gått samhällsvetenskaplig linje och jobbar nu inom hemtjänst. Hon har två barn, en flicka på 8 år och en pojke på 6 år är sambo sedan 12 år. Intervjun med Tova utfördes i hennes hem, hon hade sett min lapp på skolan och mailade några dagar senare att hon var intresserad av att delta. Tova tyckte det var roligt att bli intervjuad och påtalade vid flera tillfällen att jag fick rätta henne om hon svarade fel på några frågor. Jag fick flera gånger säga att det inte finns några rätt eller fel utan jag är intresserad av hennes svar och hur hon upplever det jag frågar om. Intervjun tog mer än en timme, då kaffe och kakor sattes fram när klockan var tre. Lite pauser för barn och telefonsamtal ingick även i intervjusituationen. Att intervjun blev avbruten var inget som Tova tycktes bry sig om, hon kom snabbt tillbaka till den fråga som vi arbetat med igen. Mina egna tolkningar av Tova är att hon ser sina barns intressen utifrån det kön de har hon uppfostrar och ser sina barn genom ett könsstereotyp sätt, hon reflekterar inte över att vad de olika intressena beror på utan ser det som naturligt att pojkarna och flickorna gillar att göra olika saker.

Elin 36 år gammal är socionom och jobbar på socialförvaltningen. Hon har tre flickor på 3 respektive 7 och 8 år, hon är gift sedan 9 år. Intervjun med Elin gjordes en eftermiddag i hennes hem, barnen var bortlämnade hos deras mormor, vilket innebar att både jag och Elin kunde koncentrera oss på själva intervjun utan att bli avbrutna. Det märktes att Elin genom sina egna studier och numera jobb har erfarenhet av intervjusituationer, hon var noga med att hela tiden se till så att hon talade tydligt och frågade om hon skulle förtydliga sina svar ytterligare, detta innebar att intervjun blev mer sammanhängande än den föregående intervjun med Tova som vid flera tillfällen fick avbrytas och påbörjas igen. Min egen uppfattning av Elin var att hon hade en ambition att vara genusmedveten men att hon samtidigt inte riktigt vet hur hon ska agera för att vara det.

Marie är 34 år och läser psykologi. Hon har två flickor på fyra och sex år, hon är gift sedan 7 år tillbaka. Intervjun gjordes under en förmiddag när barnen var på dagis och i skolan. Det var även viktigt för Marie att det inte fanns något som störde oss under intervjun, hon såg till att

stänga av sin telefon för att inte bli störd av något ljud, hon hade liksom Elin tidigare erfarenheter både av att bli intervjuad och att intervjua. Eftersom min intervjuguide var tänkt att passa alla oavsett vilka genusföreställningar intervjupersonerna kunde tänkas ha, innebar intervjun med Marie att hon såg ”igenom” frågorna ganska snabbt och blev mer medveten om hur hon skulle svara på frågorna, detta innebar att hon blev mer eftertänksamt och var noga med att använda ett reflekterande sätt vilket innebar att hon tog tid på sig för att finna de ”rätta” orden till sina svar. Efter varje svar var hon noga med att förklara varför hon svarat på ett visst sätt och därmed förtydligade hon hur hon ser på genus och det sociala samspelet. Min tolkning av Maries genusmedvetenhet var att hon just hade en medvetenhet om hur olika processer påverkar människor, men att hon ändå såg biologiska skillnader i flickor och pojkars sätt att vara.

Hans 39 år har två pojkar på 7 och 8 år, han är sambo sedan 12 år och jobbar som konstruktör på ett mellanstort företag. När intervjuplats och tid skulle väljas tyckte Hans att det var en bra idé att göra det under hans lunchrast, detta var väl inget som jag ville förespråka, men samtidigt är det ju viktigt att det ska kännas rätt för informanten. Dock innebar det att intervjun kändes ganska stressig då frågorna ställdes under tiden som han åt sin mat. Jag insåg ganska snabbt att jag inte skulle hinna ställa alla frågor som jag hade till honom och frågade därför om vi kunde fortsätta vid ett annat tillfälle ifall vi inte blev färdiga, detta tyckte han verkade onödigt och sa att han kunde svara så kortfattat som möjligt. Trots en pressad intervjusituation tyckte jag att det gick bra tillslut, Hans verkade inte uppleva det som stressigt och verkade nöjd med sitt deltagande. Jag upplevde honom som en person med jämställda tankar om hur alla ska behandlas, men han visade även att han upplevde skillnader mellan flickor och pojkar som något som uppkommit ur olika intressen.

2.2 Styrdokument i skolan

Uppsatsen syfte är att förstå hur föräldrar ser på genus i samband med skolans pedagogik. Här följer en presentation av de lagar som skolan jobbar efter i relation till genus, vilket innebär att jag valt att presentera de avsnitt i lagarna som berör diskriminering och kränkande behandling i skolan, i nästa avsnitt presenteras sedan tidigare forskning i relation till uppsatsens syfte.

Skollagen och diskrimineringslagen

I skollagen (1985: 1100) kapitel 14 står det om åtgärder gällande kränkande behandling, denna del av skollagen bygger på diskrimineringslagen (2008: 567) som säger att dess ändamål är:

att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder

En skrift från skolverket som heter: ”Allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling” har tagits fram för att förstärka verksamheternas arbete mot just det här, i förordet står det att ”alla barn och elever har rätt att utvecklas och lära i en trygg miljö och bemötas med respekt”. Råden bygger bland annat på skollagen (1985: 1100), diskrimineringslagen (2008: 567) och förordningen (2006: 1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling.

Skolverkets riktlinjer gällande skola och hem

Skolans grundläggande värden bygger på demokratiska värderingar och vilket innebär att det ska överrensstämma med vad som gäller för det övriga samhället. Det är skolans uppgift att förmedla och införliva de demokratiska värderingarna som samhället består av, lika viktigt är det att skolan ger varje elev utrymme att utvecklas, det är även viktigt att individerna ges frihet och integritet i skolan och att se till att alla behandlas lika (Lpo 1994; 3). I skollagen (1 kap. 2 paragrafen) står det att all utbildning skall vara likadan var den än ges i landet (Lpo 94: 4). Det är även skolans skyldighet att tydliggöra för både föräldrar och elever de mål som utbildningen har, detta innebär att eleverna och deras föräldrar ska bli informerade både om de krav som skolan ställer, men även vilka rättigheter och skyldigheter elever och föräldrar har (Lpo 94: 5). I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet står det ”skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång skall skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande” I skollagen, 1 kap. paragraf 2 står det även att ”i samarbete med hemmen skall skolan främja elevernas utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar

(Lpo 94: 5). Detta innebär att föräldrarna spelar en viktig roll för att uppfylla de lagar och riktlinjer som är uppsatta, även ansvaret hos lärarna att upprätthålla ett hållbart samarbete är viktigt för att klara av skolverkets krav (Lpo 94: 14).

2.3 Tidigare forskning

Det finns inte mycket studier gällande föräldrar och genusuppfattning, men i detta avsnitt presenteras tidigare forskning som går att relatera till den här studien. Här finns studier gällande föräldrars roll gällande barnens prestation i skolan, föräldrars engagemang i barnens skolgång utifrån ett lärar- och ett föräldra- perspektiv, samt undersökningar gällande föräldrars syn på genus gällande uppfostran och förskolan. Den forskning jag funnit rörande föräldrars betydelse för sina barns skolgång visar att det är även föräldrarna som upplevs som ett hinder för barnens skolgång.

Hur föräldrar upplevs av skolan

Flertal arbeten och artikel belyser föräldrarnas betydelse för barnen i skolan, föräldrar ses inte bara som föräldrar utan även som ett utbildningsinstrument för barnen idag. Genom engagerade föräldrar kan barnen klara av skolan på ett bra sätt. Detta innebär att samarbetet mellan skola och föräldrar idag ses som en viktig del i skolarbetet. Artikeln nedan visar att det visst kan ha betydelse för barnen om de kommer från ett hem där det finns en högre utbildningsnivå, men att det även har betydelse för barnen om de känner att föräldrarna stöttar dem. Nilsson (2008) skriver om hur elever som har föräldrarnas stöd hemifrån kan lyckas bättre i sitt skolarbete och de svårigheter skolorna har för att ge alla samma chans oberoende av föräldrarnas utbildningsnivå. Artikeln visar att det är föräldrarnas engagemang både i skolarbetet och i skolans aktiviteter som har betydelse för hur barnen lyckas i skolan. Även föräldrarnas inställning till skolarbete har betydelse då en negativ inställning lätt kan föras vidare till barnet. En annan viktig faktor för att barnen ska lyckas i skolan är samarbetet mellan lärare och föräldrar. Artikeln tar upp att det främst är barn till högutbildade föräldrar som lyckas i skolan, att det är det kulturella kapitalet som är avgörande, dock kan betydande vuxna t.ex. lärare i barns närvaro vara avgörande för hur barn med arbetarbakgrund klarar av skolarbetet. Dock motsägs detta av en annan teori som menar att den socioekonomiska bakgrunden har sekundär betydelse för hur det går i skolan, det som är avgörande är istället

skolans sätt att jobba. Här menar Lennart Grosin, docent vid pedagogiska institutionen i Stockholm att föräldrar som saknar studievana ska erhålla kunskap om hur man kan göra för att stötta sina barn i skolarbetet. Han har skrivit ”Hemmets läroplan” där det beskrivs hur man som förälder kan hjälpa sina barn. Han menar att det är viktigt att hjälpa de föräldrar som saknar studievana då de föräldrar med högre utbildning redan vet hur de ska gå till väga. Detta är viktigt då skolinspektionen genom sina kontroller kommit fram till att många skolor idag förväntar sig att föräldrarna ska hjälpa sina barn med skolarbetet (Nilsson 2008: 62-69).

Artikeln har jag använt mig av för att motivera mitt urval av just föräldrar, skolan förespråkar ett ökat samarbete mellan föräldrar och skola. I artikeln visas att det viktigt att inte se gruppen föräldrar som en homogen grupp med samma bakgrund för att hjälpa sina barn, men den visar även att det inte är det kulturella bagaget som alltid är avgörande för en elevs prestation utan det sociala engagemanget kan vara lika avgörande. Här ser Nilsson hur problem med barnens skolgång finns att finna hos föräldrarna. Liknande uppfattningar som berör föräldrarnas betydelse för barnens skolgång visar Hedman & Linells studie (2008) de skriver om hur lärare uppfattar vårdnadshavarnas engagemang i barnens skolgång. Syftet med undersökningen var att undersöka ifall lärarna ansåg att det fanns några hinder för att engagera vårdnadshavarna i barnens skolgång, uppsatsen ämnade även undersöka vad det är som läraren tycker att vårdnadshavarna främst ska engagera sig i när det handlar om barnens skolgång (Hedman & Linell 2008: 1). Studien genomfördes dels som en litteraturstudie av litteratur, avhandlingar och studier som berör lärares perspektiv på vårdnadshavares engagemang, samt en enkätundersökning (Hedman & Linell 2008: 4, 21). Resultatet i undersökningen visade att alla lärare ansåg sig ha stöd av elevernas vårdnadshavare, de hinder som lärarna funnit är tidsbrist hos vårdnadshavarna, ett annat modersmål kan vara ett hinder samt att det finns en ovilja hos vårdnadshavaren att engagera sig. Det som lärarna främst vill att vårdnadshavarna ska engagera sig i är elevernas läxor, uppförande och hur eleverna når de uppsatta målen (Hedman & Linell 2008: 35). Med de här studierna vill jag visa hur lärare upplever vårdnadshavarna, men även ge en bild av hur skolan som struktur visar att hindren för barnen finns hos föräldrarna och inte i skolan.

Hur föräldrar upplever relationen med skolvärlden

Magnusson (2007) är intresserad av föräldrarnas relation till pedagogen, hon läser själv till pedagog och har utfört sin studie ur ett föräldraperspektiv. Studien bygger på intervjuer och

enkäter, resultaten som kom fram var att informanterna, föräldrarna inte ser sina kontakter med skolan som ett samarbete, utan de ser sig själva som en resurs till skolan (Magnusson 2007: 4 - 20). De menar att de är en självklar resurs gällande läxläsning och att hjälpa till vid utflykter m.m. Magnusson finner inga skillnader på hur mammor och pappor ser på samarbetet mellan hem och skola, däremot säger informanterna att det är mammorna som har den mesta kontakten med skolan. Studien visar inte heller något samband med utbildning och syn på samarbete mellan skola och hem (Magnusson 2007: 25). Magnusson menar att samspelet mellan hem och skola ska bygga på lärare och föräldrars gemensamma intresse för barnens utveckling och uppfostran, hon menar att detta går att uppnå om båda parter inser vikten av samarbete. Hon menar att hon i sitt blivande yrke kommer att träffa föräldrar som har en inställning om att skolan ska sköta sitt arbete och föräldrarna sitt och att denna inställning blir en utmaning att som lärare få föräldrarna att inse att det behövs ett samarbete mellan skola och hem (Magnusson 2007: 27). Magnussons studie (2007) visar hur föräldrarna ser på sin roll i skolan, Magnusson menar att föräldrarna ser sig som en resurs till skolan medan skolan anser att det ska ses som ett samarbete och att det blir en utmaning att få alla föräldrar att inse att de ska samarbeta med skolan. Magnusson som är en nybliven lärare visar hur skolan ser på föräldrarna och att det är föräldrarna som inte vet vad som förväntas av dem här tycker jag med stöd av mitt eget material att det går att tolka vidare till hur föräldrar tolkar skolans normer, när föräldrarna talar om att de ser sig som en resurs kanske de i själva verket menar att det är som en resurs de samarbetar med skolan. Svårigheter med att tolka normer tycker jag även Jansson & Thimfors studie (2007) visar, deras studie bygger på ett föräldraperspektiv på genus och jämställdhetsarbete i förskolan. Studien har använt sig av både enkäter och intervjuer, i sitt material har de frågat föräldrarna hur de ser på genus. De har antagit att föräldrarna vet vad genus är, vilket jag inte tror att alla gör men vet att det är något som är viktigt och som förskolan jobbar med. Deras resultat visade (inte helt oväntat med tanke på ovan nämnda tes) att föräldrarna tycker att det är viktigt med genus och jämställdhetsarbete i förskolan, och att de tycker att det är viktigt att förskolegruppen inte delas in i enkönade grupper, de tyckte även att det är viktigt att det finns pedagoger av båda könen. Studien visade även en svårighet för föräldrarna att tänka bortom den rådande diskursen gällande könsnormer, föräldrarna förklarar hur deras barn leker könsstereotypa lekar trots att föräldrarna är medvetna och försöker att erbjuda dem andra alternativ, här menar författarna att detta kan ses som ett försök från föräldrarna att försöka förklara att det

faktiskt finns en biologisk orsak till hur flickor och pojkar leker, föräldrarna ser sig som medvetna men ser inte samhällets påverkan, utan det blir en biologisk orsak som inte går att ändra på (Jansson & Thimfors 2007: 29). Studien har inte tagit hänsyn till att föräldrarna kan ha olika förkunskaper gällande genus, detta visar sig sedan i resultatet när förklaringar till hur flickor och pojkar leker ges utifrån ett könsstereotyp sätt, jag tror till skillnad från Jansson & Thimfors att föräldrarna inte alls är genusmedvetna utan att det är något som de påverkats av undersökningen att säga. Med föreliggande undersöknings eventuella misstolkning av föräldrarnas genusmedvetenhet har jag i mina egna intervjuer varit noga med att inte nämna genus för att inga eventuella missförstånd av dess betydelse ska göras.

Hemmets strategier – eller reproducering av normer

Jag har funnit olika strategier gällande hur föräldrarna tänker i sin uppfostran av barnen, en studie gjord av Hämeenniemi (2010) syftar till att finna könsmonster i familjen kopplade till barnen och olika strategier i uppfostran som syftar till att på ett medvetet sätt göra motstånd mot de normer som ställer förväntningar på hur flickor och pojkar ska bete sig (Hämeenniemi 2010: 5). I studien medverkar föräldrar som tycker att det inte räcker med samhällets förändringar utan ser det som en roll att själva aktivt försöka motverka att deras barns uppväxt präglas av begränsande traditionella normer som säger hur flickor och pojkar förväntas vara (Hämeenniemi 2010: 5). Undersökningen bygger på intervjuer med fem kvinnor och fyra män där intervjupersonerna har funnits via diskussions forum på internet (Hämeenniemi 2010: 22-23). Flera föräldrar som medverkar i undersökningen återfinns i medelklassen och har både läst genus och är politiskt aktiva (Hämeenniemi 2010: 54). Resultatet visar hur de gör sin jämställda uppfostran samt de hinder de stöter på (Hämeenniemi 2010: 5). Hon fann två olika typer av jämställd uppfostran, den ena fokuserade på individens frihet och självbestämmande (liberal frihetsdiskurs), medan den andra fokuserade på frihet från könsförtryck (feministisk frihetsdiskurs) (Hämeenniemi 2010: 51). Den här studien visar att det finns en tydlig medvetenhet hos föräldrar gällande genusdiskursen. Hämeenniemi skriver om att betydelse om etnicitet och klass lämnas obesvarat i denna studie (Hämeenniemi 2010: 57). En annan undersökning visar hur några mammor ser sin uppfostran av barnen och engagemang i skolan som något naturligt för just kvinnor att göra. Sandberg (2006) skriver om relationen mellan några mammor och skolan. Hon har i sin undersökning antagit att mammor genom sin sociala bakgrund förkroppsligar

vissa värden när det handlar om att uppfostra sina barn och engagera sig i deras utbildning och fritidsaktiviteter (Sandberg 2006: 1). Undersökningen bygger på intervjuer med mammor till barn i de tidiga grundskoleåren, empirin visar att det är mammorna som har huvudansvaret för barnens uppfostran och utbildning, men att ansvarsfördelningen varierar beroende på bland annat mammornas utbildningsnivå och tillgång till "ledig tid" (Sandberg 2006: 1). Resultaten visar att mammornas handlande främst syftade till att bevara ett genushabitus, men i vissa fall även att utmana genushabuset. Sandberg skriver om genushabitus som en uppfattning om att kvinnor och mäns arbetsfördelning är naturliga, där kvinnors habitus oftast förknippas med vård och omsorg (Sandberg 2006: 11). Till skillnad från Sandberg har jag valt att använda genushabitus när det handlar om att se hur samhället har konstruerat uppfattningar, jag tycker inte att det går att använda genushabitus för att förklara hur vård ses som naturligt för en kvinna, däremot kan jag benämna det som könshabitus, det vill säga att jag förklarar det naturliga utifrån könet.

---

3. Teoretisk ram

I det här kapitlet presenteras den teoretiska ram som jag kommer att använda i min analys av det insamlade materialet. Kapitlet kommer först att presentera mitt övergripande perspektiv som är feministisk poststrukturalism. För att lättare förstå vad perspektivet innebär har jag valt att först redogöra för de inriktningar som perspektivet uppkommit ur, därefter kommer jag att förklara mitt huvudperspektiv. Jag kommer även i det här kapitlet att presentera teoribegrepp som normer, genus och habitus samt teorier om hur (o)jämlighet uppkommer i samhället, hur den fortsätter att existera och hur den kan motverkas. Med de här teorierna vill jag på ett konkret och informativt sätt ge en bild av hur vår omgivning påverkar oss och vilken inverkan vi själva har på våra liv.

3.1 Perspektivering

Med den här perspektiveringen vill jag förklara anledningen till att jag valt att använda ett feministiskt perspektiv, därför vill jag visa varför just jag tycker att det är viktigt att använda perspektivet. Den främsta anledningen är att det finns ojämlikheter i samhället som har med kön att göra, till exempel har kvinnor lägre lön än männen och så länge samhället inte värderar kvinnor och män lika högt är det av stor betydelse att använda ett feministiskt perspektiv, därför att det finns en skapad ordning i samhället som värderar kvinnor lägre än männen (Taguchi 2004: 11). Den andra anledningen är att feminism inte enbart gäller förhållandet mellan kvinnor och män utan att det även gäller alla former där förtryck kan förekomma såsom ras, etnicitet, sexualitet, funktionshinder (Taguchi 2004: 13). Det är viktigt att hela tiden kritiskt reflektera över de värderingar och lagar som finns i samhället för att aktivt kunna jobba för ett jämställt och jämlikt samhälle (Taguchi 2004: 14-15).

En kombination av feminism och poststrukturalism innebär att försöka förstå hur människor beter sig i de sammanhang som de vistas i, de sammanhang som är väsentliga i det här arbetet är familjen och skolan, detta innebär att jag är intresserad av att se den sociala och den symboliska verkligheten som sociala konstruktioner, det vill säga jag vill undersöka både den fysiska och den verbala miljön (Brante, Anderson & Korsnes 1998: 244). Fokus ligger i vad människor menar och hur det sedan påverkar deras handlande (Taguchi 2004: 61) men det

handlar även om att förstå hur alla människor kan ses som lärande subjekt och att vi är det genom hela livet, samt att man dessutom även lär sig att vara ett subjekt (Taguchi 2004: 9 - 10). Det innebär att en människa tänker och agerar utifrån den sociala värld som de lever i, men människorna är även med i processen av att skapa sig själva, antingen genom att acceptera de rådande och dominerande normerna, eller genom att göra motstånd mot dem och försöka att förändra normerna (Taguchi 2004: 83). Varje individ anses inneha en förmåga att medvetet ifrågasätta och uppmärksamma orättvisor och ojämlika förhållanden i samhället och sedan en möjlighet att sätta in sig själv i ett sammanhang så att en förståelse för den omgivande världen kan göras begriplig (Taguchi 2004: 16 - 17).

3.2 Genus verkligheter

Uppsatsen undersöker två olika subjekt, det ena är föräldrarna till barnen i skolan, det andra subjektet är skolan. För att förstå hur föräldrar ser på genus är det viktigt att förklara hur samhället är uppbyggt av normer och hur vi påverkas av dem. Föräldrar överför sina normer och värderingar till barnen, skolan är den institution som representerar samhällets normer som eleverna ska följa och lära sig. Normer är inte konstanta utan normer är något som hela tiden förändras, det kan handla om outtalade informella regler som samhället lever efter, det är först när någon bryter mot en sådan regel som normen upptäcks (Svensson 2007: 18). Genom att följa normerna och leva efter dem anses detta vara en ”normalitet” medan det blir ett avvikande beteende då normerna bryts (Svensson 2007: 22). I vissa sammanhang kan det vara acceptabelt att bryta en norm, men då gäller det främst i situationer där ett handlande ses som socialt accepterat och något att vilja uppnå, som t.ex. att vara rik (Svensson 2007: 17). Det är genom normer som vi lär oss vad som är och inte är accepterat i samhället, men det är även genom att ifrågasätta normer som genus kan framträda och synliggöras. Något som tidigare inte varit accepterat i samhället kan bli accepterat genom ett ifrågasättande av den rådande normen, ett exempel på en norm som tidigare var oacceptabel var rösträtt för kvinnor.

Eftersom hela vårt samhälle bygger på normer innebär det även att vi följer vissa normer för att konstruera genus. Det kan vara svårt att se hur vi konstruerar genus, därför tänkte jag försöka förklara hur genus kan förstås: Lundgren & Gothlin (1999) skriver att det ofta talas om genus och kön som synonymer till varandra, men kön ska användas när det handlar om det biologiska könet och genus när det handlar om det sociala könet, den förvirring som ofta

uppstår bottnar troligtvis i att gender på engelska betyder det sociala könet och sex betyder det biologiska könet vilket är tvärtom hur det beskrivs på svenska (Lundgren – Gothlin 1999: 4). Genus innebär att se kvinnor och mäns olika beteende som något socialt och kulturellt konstruerat och inte som något biologiskt givet, detta innebär att det inte finns något som är typiskt för varken flickor eller pojkar, utan det är omgivningen som konstruerar och strukturerar upp olika mönster för hur flickor och pojkar ska vara och bete sig (Lundgren – Gothlin 1999: 4). För att kunna förstå vad genus innebär menar Butler (2007) att: ”Det är inte möjligt att bekämpa de normativa genusformerna utan att samtidigt ha en viss normativ uppfattning om hur genusvärlden borde vara beskaffad” (Butler 2007:34). Detta förutsätter en viss kunskap och medvetenhet vilket innebär att en människas förmåga att se genus förutsätter en förståelse och insikt i hur makt fördelas i samhället. Genom att se genuskonstruktionen oberoende av könet kan genus förstås som flytande där man och maskulin lika väl kan beteckna en kvinnlig kropp som en manlig och vice versa (Butler 2007: 55-56). Genom olika konstruktioner av normer och genus har det gjorts skillnader mellan människor, men det finns även skillnader som staten/samhället har legitimerat, staten har historiskt sett genom att begränsa militärtjänstgöringen endast till män sett till att soldaterna fått bättre mat än civilbefolkningen i kristider, de har även haft tillgång till hälsovård, detta har varit bidragande till att förstärka könskillnaderna (Tilly 2000: 16). När olikheter blir beständiga under en lång tid och fortsätter att konsekvent forma ojämlikheter kommer dessa att få betydelse för vilka livschanser människor i olika sociala kategorier kommer att få (Tilly 2000: 17). Enligt Tilly bevaras den kategoriella olikheten genom:

Stora och betydelsefulla olikheter i förmåner bland människor motsvarar huvudsakligen kategoriella skillnader som svart/vit, man/kvinna, medborgare/utlänning eller muslim/jude och inte individuella skillnader i egenskaper, benägenheter eller prestationer (Tilly 2000: 18).

Det som från början kan verka ha helt biologiska orsaker är alltid beroende av den socialisationsprocess som erkänner och organiserar olika kategorier som t.ex. man/ kvinna, svart/vit, medborgare/icke-medborgare till att bli institutionaliserade. Denna process sker dels medvetet men även omedvetet genom olika system för exkludering, inkludering och kontroll (Tilly 2000: 18). Liksom Tilly (2000) betonar att det är socialisationsprocessen som godkänner ojämlikheter, menar även Collins (2000) att socialisationsprocessen har betydelse, enligt henne är det inom familjen som det reproduceras intersektionella åsikter och att det är

så de lever vidare (Collins i Narayan & Harding 2000: 156). Hon menar att familjen är inordnad som en social organisation med förutsättningarna att kvinnan är i hemmet och att mannen försörjer familjen (Collins i Narayan & Harding 2000: 156-158). Collins menar att individen lär sig sin plats i hierarkin av ras, genus, etnicitet, sexualitet, nation och socialklass i sina familjer (Ibid). Samtidigt lär de sig att det är naturliga hierarkier, sociala arrangemang och strukturer vilka är naturliga processer i familjen. Collins menar att det är genom att förändra sin syn på familjen (samhället) som skapare av intersektioner som en jämförelse för intersektionella skeenden kan skapas och förhoppningsvis sluta att reproducera ojämlikhet (Collins i Narayan & Harding 2000: 172). Genom att jämföra familjen som en organisation går det att se likheter i Collins och Tillys resonemang om hur jämlikhet kan uppnås. Tilly beskriver att jämlikhet kan uppnås genom att se över de organisationsstrukturer som finns idag och försöka förhindra kategoriell ojämlikhet inom organisationen samt försöka motverka att underordnade kategorier utestängs från ersättning som de har rätt till (Tilly 2000: 255).

3.3 Genushabitus

De undersökningsfält som jag valt att titta närmare på är föräldrar och skola, för att komma närmare och se hur relationerna mellan dessa två subjekt påverkar varandra har jag valt Bourdieus teori som handlar om individer och strukturer. Bourdieus begrepp habitus passar in för att förstå hur normer och genus internaliseras hos människor. För att förstå vad begreppet habitus innebär väljer jag att först ge en kort förklaring till Bourdieus teori. Därefter beskrivs det sammansatta begreppet genushabitus som kommer från nämnda teori.

Bourdieu teorier handlar om att få en förståelse för hur olika relationer mellan individer och strukturer gör att det utförs olika handlingar. Vi ingår alla i olika fält, detta innebär att individer ingår i grupper som är avgränsade till olika sociala fält där man kan tillhöra ett yrke eller utbildning, men det innebär även att vi handlar utifrån olika förkroppsligade strukturer vilket även kan kallas för habitus strukturer (Bourdieu 2004: 7). Bourdieu använder begrepp som socialt och kulturellt kapital, där det kulturella kapitalet är både det som vi kallar för kultur, dvs. konst, musik och litteratur, men det är även det kapital som finns i utbildning och i sättet att förhålla sig till sin omgivning (Månsson 2003: 397). Habitus är Bourdieus nyckelbegrepp, med habitus menas att det finns en strukturerad och en strukturerande struktur för hur människor tänker och handlar (Brante, Anderson & Korsnes 1998: 111). Vilket gör det

jämförbart med föregående avsnitt som handlar om normer och genus. Både normer och genus ingår i habitus och internaliserats under en människas uppväxt och får individen att förstå omvärlden utifrån den materiella och sociala omvärld som den växt upp i (Österberg 1991: 141). När personer har liknande social omvärld blir det även likheter i deras habitus (Brante, Andersen & Korsnes 2001: 111).

Sandberg (2006) skriver om begreppet genushabitus där hon översatt begreppet från det engelska *gendered habitus* som används för att göra det möjligt att se habitus ur ett genusperspektiv. Jag tycker i likhet med Sandberg att det är jämförbart att se det som ett enhetligt begrepp då både genus och habitus är något som reproduceras och produceras genom hela livet. Till skillnad från Sandberg som menar att genushabitus innebära att uppfattningar gällande t.ex. olika arbetsfördelningar eller egenskaper mellan flickor/kvinnor och pojkar/män som ses som naturliga kommer att benämnas som genushabitus (Sandberg 2006: 11), kommer jag att använda mig av benämningen genushabitus och könshabitus i min analys då jag genom mitt perspektiv anser att ett genushabitus innehåller föreställningar om att egenskaper och arbetsfördelningar inte är en naturlig process utan istället en social process, därmed blir föreställningen om skillnader utifrån kön ett könshabitus. Det går endast att utmana sitt eller samhällets rådande genusnormer genom ett genushabitus, men ifrågasättandet innebär att även det egna habituset kommer ifrågasättas för att se om det är en bra eller dålig idé att ifrågasätta en norm, är det en bra idé kommer habituset på nytt att passas in och därmed uppkommer det ett nytt habitus som genomgått en förändring, genom att ifrågasätta en norm blir det ett medvetet sätt att förändra sitt genushabitus, dvs. strukturen håller på att struktureras om. Upprätthållandet av könshabituset blir ett omedvetet sätt att upprätthålla de rådande normerna då troligtvis habitusets förändringar sker mycket långsammare än i den ifrågasättande processen.

3.4 Förståelsemodell

I likhet med Butlers syn på genus anser jag till skillnad från Taguchi att för att kunna anamma en syn som den jag beskriver i min perspektivering ovan tror jag att det krävs en viss förförståelse. Denna förförståelse är något som kan uppkomma genom, som för min egen del, utbildning, men även genom uppfostran. Det är här jag vill knyta ihop betydelsen av att undersöka skolan som representerar utbildning och föräldrar som står för uppfostran.

Teorierna är bra verktyg att använda i analysen, de bygger på att förstå familjen som en primär plats för social och kulturell reproduktion, vilket innebär att barn tidigt får lära sig både av sina föräldrar och genom de normer som samhället bygger på vad som förväntas av dem som antingen flicka eller pojke. Detta innebär att de redan före sin introducering i skolvärlden redan vet hur de ska agera för att passa in i normen i samhället. De vet redan från tidiga år att ”pojkar inte gråter” och att ”flickor är mer stillsamma än pojkar”. Dessa föreställningar grundar sig i tron om att flickor och pojkar har biologiska skillnader som är kopplade till deras kön (mer än bara könsorganen). Genom min perspektivering innebär det att ifrågasätta alla föreställningar som talar om hur flickor och pojkar är och istället försöka se hur föreställningarna om ett visst beteende eller sätt har uppkommit ur en rådande norm. Föräldrar och skola spelar en viktig roll när det gäller att internalisera normer och gränser, men även när det gäller att upprätthålla och legitimera normer spelar de två undersökta subjekten en viktig roll. Genom att leta efter kategoriella uppdelningar i materialet tror jag att det går att finna institutionaliserade normer som blivit legitima både i familjen och i skolan. Materialet kommer även att analyserats utifrån genusaspekter där genushabitus har använts för att identifiera en medveten genussyn. Collins har en ide om hur det går att bryta sitt habitus genom att förändra sin syn på familjen – samhället som skapare av intersektioner, därför är det även tänkt informanternas förklaringar till hur olika uppdelningar ska visa hur det skapas uppdelningar. Även om det finns informanter som försöker förändra sitt habitus är möjligt att finna eftersom både Bourdieu och Collins menar att familjen har en central roll för barnens kulturella och sociala reproduktion, men även hur individen har internaliserat de tankefigurer som dominerar i samhället kan vara av betydelse när habitus reproduceras. Genom intervjuerna med föräldrarna speglas den genusmedvetenhet som barnen internaliserar genom sina föräldrar. Skolan är en del av det sociala fält som barnen har omkring sig men det sociala och kulturella kapitalet ingår inte bara i skolans uppgift att lära ut, utan även i föräldrarnas. Pedagogerna har makten över skolans fält, medan föräldrarna ansvarar för hemmets fält, barnen är en del av både skolans och hemmets fält. Detta innebär att alla elever i skolan har olika verkligheter, detta innebär också att den verklighet som en elev upplever kan vara svår att förstå för en elev som lever i en helt annan social verklighet. Det förklarar även att föräldrar kan se olika på samma fenomen utifrån olika habitus.

---

4. Metod

I detta kapitel följer en redogörelse för metodologiska överväganden, betydelsen av min förförståelse samt perspektiv. Sedan presenteras hur urval och tillvägagångssätt har gjorts, vilka överväganden som ledde till att olika val gjordes, därefter följer den vetenskapsteoretiskanknytningen, samt etik och metodreflektion.

4.1. Kvalitativ metod

I denna undersökning har jag valt att genomföra en kvalitativ metod då undersökningen är tänkt att ta reda på vilken roll föräldrar spelar i samband med skolans pedagogik. Därmed blir den kvalitativa metoden med intervjuer bäst lämplig för att besvara frågeställningen ”*Finns det en genusmedvetenhet hos föräldrarnas agerande i deras kontakt med skolan och i så fall hur yttras den*” (Kvale 1997: 68-70). Studien har genomförts som en fallstudie, vilket innebär att undersökningen endast inriktar sig på ett fåtal respondenter (Denscombe 2000: 41). Genom att göra en fallstudie har det varit möjligt att undersöka just de sociala processer som sker i föräldrarnas möte med skolan ur ett genusperspektiv (Denscombe 2000: 52). Det går däremot inte att göra några generaliseringar utifrån respondenternas svar men det inte heller något problem då undersökningen främst är intresserad av hur genusföreställningar yttras och inte hur många som gör på ett eller ett annat sätt (Denscombe 2000: 53). En stor fördel med att utföra en kvalitativ studie är att respondenterna kan ge mer fullständiga svar och att eventuella frågor och missförstånd går att reda ut direkt under intervjun (Trost 1997: 8). Dessutom ger en kvalitativ metod det möjligt för forskaren att belysa pedagoger och föräldrars generella uppfattningar genom att undersöka enskilda individer (Denscombe 2000: 41).

Undersökningen bygger på att jag har en viss förförståelse om hur genus konstrueras och reproduceras. Detta har jag förtydligat genom min perspektivering, där jag även menar att det inte går att använda mitt valda perspektiv utan att först ha en viss förförståelse. Genom min egen förförståelse har jag kunnat finna genuskonstruktioner som både förmedlats genom bilder och genom ord. Detta innebär att jag från början haft med mig en förförståelse in i arbetet där jag även trott att läraren som representerat skolans struktur skulle haft en tydligare genusmedvetenhet än den jag fann. I min perspektivering beskriver jag den

poststrukturalistiska synen vilken innebär att försöka förstå hur människor beter sig i de sammanhang som de vistas i, de sammanhang som är väsentliga i det här arbetet är familjen och skolan, detta innebär att jag är intresserad av att se den sociala och den symboliska verkligheten som sociala konstruktioner, det vill säga jag vill undersöka både den miljö som föräldrarna vistas i fysiskt, men även den verbala miljön har betydelse (Brante, Anderson & Korsnes 1998: 244). Detta har gjort det möjligt att undersöka mer djupgående uppfattningar då den kvalitativa studien även öppnar upp möjligheter att väva samman relationer och sociala processer. (Denscombe 2000: 42). I undersökningen har den verbala miljön undersökts genom att föräldrarna har fått beskriva olika bilder, den fysiska miljön har sedan föräldrarna fått beskriva när de gett exempel på olika strukturer som finns i skolan. Skolans fysiska och verbala miljö har studerats genom att en lärare har intervjuats och representerar därmed skolstrukturen. Undersökningens fokus ligger i vad människor menar och hur det sedan påverkar deras handlande (Taguchi 2004: 61).

4.2 Tolkning

Genom att använda det hermeneutiska perspektivet med ett intresse av att förklara människors handlingar, deras verbala uttryck och texter (Gilje & Grimen 1992: 175). Jag har valt att redogöra för hur människor agerar utifrån normer och habitus i min teoridel, detta innebär att alla delar i det här arbetet måste ses som meningsfulla handlingar därför att det är informanternas tolkningar av mina frågor som lett fram till min tolkning av deras svar vilket i sin tur ligger till grund för analysen. (Kvale 1997: 175, 49). I uppsatsens problemformulering förklaras problemet kring genusmedvetenhet utifrån den hermeneutiska förståelsen som menar att ett fenomen bara blir meningsfullt om det går att förstås ur ett sammanhang eller i den kontext där det förekommer (Gilje & Grimen 1992: 188). För att möjliggöra en sådan förståelse har jag försökt att beskriva och redogöra min kontext i min empiriska bakgrund.

För att kunna undersöka individers uppfattning om genus, innehåller empirin informanternas beskrivningar av deras egna handlingar och uppfattningar om hur de ser på bl.a. hur skillnader görs mellan kön samt hur de uppfattar olika bilder (Gilje & Grimen 1992: 180). Inom hermeneutiken finns det ingen objektiv föreställning om världen, utan världen förstås utifrån den förförståelse som en människa har (Gilje & Grimen 1992: 183). Det är med hjälp av det vi själva vet som vi tolkar olika fenomen och bilder (Gilje & Grimen 1992: 183). Det är även

viktigt för en forskare att tänka på den förförståelse som informanten kan ha, t.ex. att anpassa sitt språk till informanterna då de kan ”ha olika förståelsehorisonter som gör att de ser olika saker trots att de i en annan mening ser ”samma sak” (Gilje & Grimen 1992: 184).

4.3 Urval

Då undersökningen syftar till att förstå hur föräldrar ser på genus när deras barn mött skolvärlden har urvalet hittats på just den skola som blivit kontext för arbetet. Detta innebär att urvalet är ändamålsenligt valt utifrån frågeställningen i uppsatsen (Denscombe 2000: 44). Respondenterna hittades genom att en förfrågan sattes upp på skolas anslagstavla där en förfrågan gjordes om det fanns någon förälder som var intresserad av att delta i undersökningen. Därefter tog respondenterna själva kontakt och visade att de ville delta i undersökningen. Detta bekvämlighetsurval innebär att urvalet blev strategiskt i det avseendet att det söktes efter föräldrar (Trost 1997: 108). De personer som har intervjuats är föräldrar till barn mellan 6-9 år. Skolan som valdes ut som fallstudie är en skola i ett litet samhälle på ca 5000 invånare.

4.4 Tillvägagångssätt

I början av forskningsprocessen undersöktes litteratur och tidigare forskning för att få en större förståelse och ökad kunskap i ämnet. Det empiriska materialet innehåller intervjumaterial från fyra föräldrar och en lärare, materialet samlades in under april månad 2010. De kvalitativa intervjuerna har genomförts med hjälp av en intervjuguide och de varade i ca 1 timme vardera, alla intervjuer har bandats. Föräldrintervjuerna har gjorts i deras hemmiljö medan lärarintervjuerna har genomförts på dennes arbetsplats. Frågorna i intervjuguiden har anpassats för att vara möjliga att förstå för alla oavsett tidigare kunskaper och erfarenheter. För att säkerställa att undersökningen verkligen kommer att svara på sitt syfte har intervjuguiden utformats genom att försöka att ringa in olika genusföreställningar hos föräldrarna genom att fråga om vad de tror det är som gör skillnader mellan människor i samhället, i skolan och i hemmet, samt hur de agerar själva i sina val när det gäller barnen. (Kvale 1997: 121, 214-215). Intervjuguidens frågor är utformade för att vara så öppna som möjligt vilket innebär att det inte finns så många frågor som går att svara ja eller nej på (Kullberg 2004: 124). Genom att använda öppna frågor innebär detta att tolkningar går att

göra genom att analysera även det som inte sägs i intervjun vilket innebär ett slags detektivarbete för att förstå det som egentligen sägs mellan raderna (Kullberg 2004: 112-113).

Intervjuguiden innehåller även 4 bilder där föräldrarna får berätta hur de skulle beskriva bilderna för sina barn, detta syftar främst till att höra vilka ord som används i informanternas beskrivningar samt om de beskriver bilderna utifrån de stereotipa föreställningar som jag ser i bilderna. Bilderna är tänkta att ge information om hur informanten genom sina egna ord kan förmedla olika genusföreställningar och maktstrukturer. Frågorna är halvstrukturerade vilket innebär att de är indelade i olika teman men beroende av hur intervjun har fortgått har ordningsföljden ändrats beroende på informantens svar (Kvale 1997: 121). Kvale (1997) skriver att ju mer strukturerade intervjuerna är desto lättare blir det att analysera svaren då man erhåller mer korta och koncisa svar, en fördel med att få långa svar tycker jag är att det i svaren kan gå att tolka svaren mer djupgående än ett kort svar hade gett (Kvale 1997: 123). Intervjuerna har sedan tolkas utifrån det hermeneutiska perspektivet där jag genom att tolka informanternas svar har kunnat dela in svaren utifrån olika teman som kommit fram.

4.5 Etiska överväganden

I enligt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning har respondenterna blivit informerade utifrån de huvudkrav som vetenskapsrådet har formulerat. Med individskyddskravet menas att de som deltar i undersökningen inte får komma till skada, för att förhindra detta har respondenterna själva fått möjlighet att avgöra om de vill delta eller ej, de har blivit informerade om undersökningens syfte, de har även informerats om möjligheten att avstå från att svara eller avbryta intervjun när som helst (Gustafsson, Hermeren & Petersson 2004: 84). Respondenterna har även blivit informerade om att deras uppgifter kommer att behandlas konfidentiellt och att endast fingerade namn kommer att finnas i materialet inte heller vilken ort eller skola som undersökningen är gjord på kommer att nämnas. Respondenterna har även informerats om hur intervjuerna kommer att användas och att de endast kommer att vara underlag i nuvarande uppsats (Gustafsson, Hermeren & Petersson 2004: 84).

4.6 Reflektion

Ovanstående metoder passar studieområde då uppsatsen är tänkt att ge ett mer personligt och utförligt material söka efter genusföreställningar, detta är viktigt då analysen av materialet bygger på tolkningar av individernas svar (Trost 1997: 100). Detta hade inte kunnat utföras med hjälp av en kvantitativ studie då hela interaktionen med intervjupersonen hade gått förlorad. Istället har nu möjlighet givits till att ställa följdfrågor för att följa upp intressanta svar samt möjligheter till att ta kontakt med personerna för vidare frågor eller förtydligande. En nackdel med att utföra en kvalitativ metod är att det inte går att dra några generella slutsatser över hur många som reflekterar över genusstrukturer utan jag får nöja mig med att det finns personer i undersökningen som eventuellt gör det (Kvale 1997: 68-70). En nackdel med att genomföra en fallstudie är att kritik kan riktas mot det resultat som fallstudien kommit fram till, då resultatet bygger på generaliseringar vilket kan ses som icke trovärdiga sådana då undersökningen är liten vilket kan leda till att studien inte ses som trovärdig (Denscombe 2000: 53). Detta har försökts att förhindra i förundersökningen kring tidigare studier om detta ämne har försökt att finna fall som liknar det jag undersöker och även använt dem för att deras resultat kan liknas med mina och därmed blir generaliseringen från mitt håll mer giltigt (Denscombe 2000: 53). Bilderna som visades i intervjuguiden blev en slags observation av vad informanterna säger, hur de gör det pauser osv., dock kan det inte ses som en spontan reflektion då informanten är medveten om att visningen av dem har ett syfte med att de ska berätta om just de här bilderna, detta innebär att de kanske väger sina ord mer än om de berättat om bilderna för sina barn hemma. Det kan ändå vara värdefullt då informanten själv kanske reflekterar över sitt ordval och därmed kanske detta kan bidra till ett annorlunda ordval i framtiden. Genom att söka respondenter på skolan, nådde min undersökning bara ut till de föräldrar som är i skolan, under intervjun med läraren framkom det att det faktiskt är så att det finns många föräldrar som nästan aldrig är i skolan. På så vis finns det en grupp föräldrar som inte haft möjlighet att delta i den här undersökningen. Kanske hade resultaten sett annorlunda ut om jag gjort ett annorlunda urval eller en annan tolkning. Eventuellt hade en workshop där föräldrar gemensamt fått arbeta med genus och genusfrågor varit intressant att genomföra för att på ett mer tydligt sätt synliggöra hur olika vi ser på samma saker.

---

5 Resultat

I detta kapitel kommer det som jag tycker är mest relevant i mitt empiriska material att redovisas. Resultatet av föräldrains intervjuerna kommer att presenteras utifrån respondenternas uppfattning om samhället, skolan och hemmiljön. Centralt för alla teman i resultatet är att de är tänkta att spegla respondenternas uppfattning om genus. Efter intervjuresultatet följer en presentation av bildvisningen och de förklaringar som uppkommit i samband med den. Det sista avsnittet i resultatet speglar skolans normer där lärarintervjun presenteras.

5.1 Samhället

För att lättare identifiera hur informanterna upplever sin egen genusmedvetenhet har frågor ställts i relation till samhället. I respondenternas svar på om de tycker att det finns några förväntningar från samhället på flickor och pojkar framkom det att det finns förväntningar gällande alla oavsett kön:

Det finns ju förväntningar på alla att man ska utbilda sig och skaffa ett jobb (Hans)

Men även förväntningar utifrån kön:

Jag tycker att det är olika förväntningar, t.ex. finns det ju fortfarande förväntningar att en kille ska göra lumpen, om en tjej gör det är det ju för att hon själv vill (Elin)

I det första citatet syns det tydligt att Hans vet vad normen är i samhället, genom att säga att alla ska utbilda sig och skaffa ett jobb menar respondenten även att det inte är ok att göra tvärtemot. Att normer håller i sig och är svåra att förändra syns i det andra citatet. Här visar Elin på hur stark normen om att det är pojkar som ska göra militärtjänstgöringen är. När hon sedan påtalar att när det gäller tjejer så väljer de om de vill göra lumpen eller ej, killar däremot verkar inte ha något val för då går de mot normen för vad som anses normalt att göra.

5.2 Skolan

För att vidare undersöka respondenternas genusmedvetenhet har frågor knutna till skolan ställts. Under intervjuerna har respondenterna fått svara på vad de anser om olika

uppdelningar i skolan, där uppdelningarna är tänkta att representera de normer som finns i skolan gällande hur man ser på flickor och pojkar. I svaren har det framkommit svar som anser att det är av betydelse att dela upp flickorna och pojkarna, detta främst för att förhindra mobbning vilket respondenten uttrycker:

Kanske åtskilda omklädningsrum kan användas för att tidigt utvecklade barn inte ska bli utsatta och retade (Marie)

Marie visar genom sitt svar hur barn som inte följer den genomsnittliga normen för utveckling kan bli retade för detta, detta innebär att normen är att inte utvecklas så mycket så att det syns, görs det blir man mobbad. Här framkommer det att det är den sociala omgivningen som kan vara upphov till mobbning pga. den biologiska utvecklingen. Hans såg uppdelningen mellan pojkar och flickor som något som alltid har funnits på skolan:

Jag tror att det beror på att man alltid haft den uppdelningen (Hans)

Här går det att tolka respondentens svar som ett accepterande av den normen som finns i skolan, genom att varken reflektera eller kommentera sitt svar visar respondenten hur den ser uppdelningen som en naturlig uppdelning och inget som behöver förändras. En viss tveksamhet gällande uppdelningen av toaletter visades när Elin började fundera över hur det såg ut i den egna hemmiljön:

Men att det finns pojктоaletter och flicktoaletter kan jag tycka är lite överdrivet, det har man ju inte hemma (Elin)

Här ifrågasätter Elin skolans struktur genom att den inte är jämförbar med hemmets struktur.

På frågorna som handlade om hur det görs skillnader mellan människor och mellan flickor och pojkar i skolan har det kommit fram olika svar. I många av svaren har informanterna gett generella svar gällande hur människor gör skillnad, medan de i många fall har svarat utifrån sin egen syn på hur det görs skillnad. Tova säger att det görs skillnad genom skillnader som utseende, detta förtydligar hon genom att säga:

Vi är ju olika alla människor, vi har olika hudfärg (Tova)

Tovas förklaring visar hur hon ser skillnader som naturliga. Hennes svar visar att hon delar upp människor efter utseende.

I resultatet förklarar Marie att det kan finnas vissa saker som flickor är bättre på än pojkar:

Jag tror att flickor på en gruppnivå är mer verbala än pojkar. Kanske har det en biologisk orsak, att flickor mognar något tidigare (Marie)

Marie förklarar att det också kan finnas saker som pojkarna är duktigare på än flickorna: ”kanske att det på en gruppnivå finns en skillnad när det gäller vissa former av problemlösning” som förklaring till den sistnämnda skillnaden förklarar hon sedan hur omgivningen kan vara orsak till skillnaderna: ”jag tror att det kanske inte förväntas lika mycket av flickorna när det gäller exempelvis matematik”. Här förklarar hon att det kan vara biologiska skillnader för att sedan avsluta med att det kan finnas olika förväntningar på flickor och pojkar från omgivningen. Här syns hur hon använder två olika förklaringsätt när hon beskriver olika processer.

5.3 Hemmiljö

För att slutligen se hur föräldrarna uppfattar sin egen genusmedvetenhet har frågor som berörde respondenternas eget agerande i olika situationer ställts för att visa hur genus blir synligt i den egna hemmiljön. Respondenterna fick frågan vad de tror det är som gör skillnad på flickor och pojkar, genom sina svar framkom det svar om vad flickor och pojkar mest är intresserade av att göra, men även mer nyanserade svar om hur omgivningen påverkar barnen kom fram. En av respondenterna menar att det görs skillnader utifrån olika intressen:

De har ju olika intressen flickor gillar hästar och pojkar gillar fotboll (Hans)

Elin har svarat att det finns en påverkan från omgivningen vilket uttrycks det på följande sätt, hon menar att det är det andra säger som gör skillnad:

Det görs ju skillnad på många sätt, ofta får man ju höra att om det är lite stimmiga flickor så är det riktiga pojkflickor och sen säger ju många att flickor är mer lugna än pojkar och hellre sitter stilla och pysslar osv., jag vet inte om det är så då jag bara har pojkar (Elin)

Elin ser samhället som styrande gällande hur det görs skillnad men uttrycker även svårigheten med att försöka att inte göra som samhället förväntar sig:

Jag tror ju att det är omgivningen och samhället som gör skillnad mellan pojkar och flickor, det finns blåa leksaker och kläder till pojkar, rosa till flickorna, könsneutralt i all ära, men då är det

figursytt till flickorna. Jag försöker att inte säga att en pojke eller en flicka ska göra si eller så, men inland är det svårt då jag märker att det är viktigt för barnen att kunna identifiera sig och känna gemenskap genom att känna igen och leka med vissa leksaker (Elin)

Elin visar att det finns normer från omgivningen som talar om att om en flicka inte följer den gängse normen blir hon kallad för pojkflicka, detta innebär att Elin ser omgivningen som normbärare av hur en flicka eller en pojke ska vara. Elin ifrågasätter den uppdelning som samhället gör mellan flickor och pojkar. Hon menar att trots att det finns kläder som ska vara könsneutrala så är de istället figursydda för flickorna. Hon visar att hon inte accepterar normen som finns i samhället gällande flickor och pojkar och visar på ett medvetet sätt hur det görs skillnader i samhället. Både Elin menar här att skillnaderna uppkommer i omgivningen och att det är i samhället som det görs skillnader mellan människor. Elin visar på en medvetenhet gällande sin syn på hur det görs skillnader mellan människor, här säger hon: ”det är vi själva som gör skillnad”. Dock visar hon inte att det finns något att göra för att förändra hur människor agerar då hennes svar snarare konstaterar fakta. Svårigheterna med att förändra genusuppfattningen i samhället förklarar Elin när hon beskriver att barnen vill vara lika sina kompisar, även när det gäller kläder:

De vill vara tuffa därför att deras kompisar är tuffa eller har tuffa kläder (Elin)

Detta upplever Elin som en svårighet då hon själv visserligen gärna köper tröjor utan tuffa tryck men: ”sen får de ju alltid någon tröja i present” hon visar en vilja till att det ska vara annorlunda men har inga konkreta lösningar att tillgå, hennes egna försök med att köpa neutrala tröjor undermineras av omgivningens köp genom presenter. Hennes frustration över svårigheten med att köpa leksaker och kläder till sina barn förklarar hon med att det är omgivningens fel. Respondenten ser sig själv vara genusmedveten men visar även hur hon upplever det svårt att finna ett sätt att leva efter, då det inte finns kläder och leksaker som är könsneutrala. När Elin skulle förklara hur det görs skillnad mellan flickor och pojkar var det främst att det fanns skillnad i hur flickor och pojkar är intresserade av olika intressen:

Pojkar gillar att leka med bilar och köra race med sina cyklar, flickor gillar mer att sitta och måla (Elin)

Här visar respondenterna att det är genom olika intressen som det görs skillnad mellan flickor och pojkar och därmed på att det finns sociala orsaker när det gäller att sätta värderingar på egenskaper som värderas som bra eller dåliga, men biologiska i hur flickor och pojkar uppvisar olika intressen, detta innebär att hon genom att sätta in bra och dåliga egenskaper även har värderat flickorna och pojkarnas aktiviteter som bra eller dåliga. Elin visar till en början upp ett till synes medveten genusbild, men genom sina nästföljande svar syns hennes tydliga könsuppdelning där hon genom att visa vad flickor och pojkar tycker om att göra även visar vad som inte är accepterat för en flicka eller pojke att vara intresserad av. Genom att säga att en pojke är intresserad av att leka med bilar reproduceras normen vidare genom att det uttalade i meningen blir att flickor inte är intresserade av bilar. Här går det att se hur Elin vilja till att vara genusmedveten inte hela tiden överrensstämmer med hennes svar.

Marie visar en medveten genusbild då hon efter några av intervjufrågorna och bilderna lägger till förklaringar till varför hon förklarar på ett visst sätt. Här visar hon genom sina egna reflektioner hur ett annorlunda ordval kunnat tolkas som nedvärderande och stötande.

Jag har gjort ett medvetet val att alltid använda ordet funktionsnedsättning, ordet handikapp är ett fult ord i psykologvärlden. En gång råkade jag säga att en parkeringsplats var en handikapplats och då blev jag rättad av barnen (Marie)

Marie gör även medvetna val när hon väljer litteratur till sina barn, hon anser att det är viktigt att ge barnen bra förebilder och säger:

Jag väljer bort böcker som behandlar pojkar och flickor på ett stereotypt sätt. Till exempel undviker jag rosa böcker om prinsessor (Marie)

Marie förklarar hur hon går till väga för att ge sina barn så bra förebilder som möjligt, svårigheterna med att alltid vara rättvis och ge en så bra bild som möjligt till sina barn visar hon när hon svarar på frågan om hon tror att hon gör annorlunda i behandlingen av flickor och i behandlingen av pojkar, då säger hon: ”jag försöker att inte göra det men jag är inte så säker på hur det lyckas”. Här visar hon en medvetenhet om svårigheten att praktiskt genomföra det man står för i tanken.

5.4 Stereotypa förklaringar till bilder

Respondenterna har genom sina svar in intervjun samt genom att förklara vad de såg på ett antal bilder visat sina egna föreställningar om genus. Med föräldrarnas ord går det att se hur genusföreställningar och normer styr hur vi beskriver olika bilder. I intervjuguiden finns de bilder representerade som informanterna har beskrivit, här nedan redovisas de svar som bäst belyser hur genus och normer kan framträda:

Utseende

Respondenterna förklarade bilderna utifrån stereotypa föreställningar med olika kategoriseringar, de beskrev personerna på bilderna utifrån deras utseende och kläder. Tova beskrev den första bilden som föreställde tre barn, utifrån deras utseende:

Jag ser tre barn, en rödhårig pojke, en mörk pojke och en flicka(Tova)

Respondenten beskriver barnen utifrån kategorierna pojke/flicka, vit/ mörk samt färg på håret, detta innebär att kategorierna upprätthålls gällande vad som anses som norm i samhället.

Kön

Ett annat exempel på en stereotyp föreställning är när respondenterna skulle beskriva ett barn som satt på en äng med en krona på huvudet, alla respondenterna antog att det var en flicka och att hon var prinsessa, här beskriver Elin bilden:

Det är en flicka med en prinsesskrona som sitter på en blomsteräng och leker med en fjäril, hon har en klänning på sig (Elin)

Alla informanter har antagit att det är just en flicka som sitter på ängen, detta visar hur tydligt normen om hur en flicka ska se ut är, barnet på bilden bär en krona och en kort klänning, men det står ingenstans att det är en flicka. Den här bilden visar hur svårt det är att se något annat än det man tror sig se, bilden kan föreställa både en flicka eller en pojke men genom de normer som vi har ser vi inte att det kan finnas en annan förklaring än just den som stämmer in på normen. Liknande beskrivningar gjorde respondenterna då de beskrev några leksaker, ”det är en brandbil, med brandgubbar”. Den stereotypa föreställningen blev här att respondenterna antog att det var legogubbar de såg. Detta innebär att det är svårt att se den

genuskonstruktion som görs när vi beskriver en bild utifrån de attribut som anses tillhöra ett visst kön. Vi blir inte medvetna om vår egen konstruktion förrän någon påtalar att det faktiskt kan vara fel eller annorlunda.

Gammal beskrivning

I beskrivningen av bilderna framkom det att det fortfarande lever kvar föreställningar om hur människor i andra länder ser ut. Bilden som respondenterna beskriver är en gammal bild och visar hur färgade människor avbildades förr. Bilden har fått lite olika beskrivningar:

Det är åtta färgade barn som rider på en ko (Elin)

Jag ser svarta barn som rider på en ko(Tova)

Mörka barn som är ute och rider (Hans)

Här skulle jag förklara för barnen att det ser ut att vara en gammal bild. Man ritade inte människor från andra länder på det här sättet längre (Marie).

I beskrivningarna av bilderna uppvisade respondenterna olika sätt att beskriva bilderna, några beskrev utifrån beskrivningar som lätt kunnat användas för att förklara mobbing eller diskriminering. Här går det att se hur respondenterna uppvisar olika habitus gällande ordval, genom att använda svarta som en förklaring till vad respondenten ser visar det på en kolonialgenusbild av hur färgade beskrevs förr. När Marie beskriver bilderna gör hon det utifrån en genusförklaring där hon är noga med att poängtera att några av bilderna inte är representativa för modern tid, hon använder inte heller några beskrivningar om personerna som visas på bilderna, istället använder hon sig av barn och vuxna när hon berättar vad hon ser. Till skillnad från Marie ger Tova en beskrivning av vad hon ser med andra ordval, hon använder benämningen svart när hon beskriver en bild av färgade barn och detta kan i många sammanhang vara kränkande.

5.5 Skolans normer

I mötet mellan föräldrar och skola där lärare representerar skolan är det intressant att förstå hur lärare ser på föräldrarna. Genom att intervjua en lärare har jag försökt att finna de inbyggda normer som skolan representerar i lärarens svar.

Syn på jämställdhet

Några av frågorna i intervjun handlade om hur läraren såg på föräldrarnas syn på jämställdhet och om läraren själv uppmärksammat om föräldrar haft en annorlunda inställning till jämställdhet. Läraren tyckte att föräldrarna hade en bra syn på jämställdhet, men läraren hade själv erfarenhet då en förälder på ett klassmöte haft åsikter om att barn ur olika samhällsklasser borde gå på olika skolor:

Det fanns någon som tyckte att barn från någon samhällsklass inte borde blandas med andra barn, då gällde det verkligen att säga emot, det finns sådana men de är få hoppas jag (Ingrid)

När frågan gällande hur pedagogen uppfattar föräldrarnas genusmedvetenhet, blev svaret lite annorlunda än jag från börja hade väntat mig:

Visst är de medvetna om genus och att pojkar och flickor ska behandlas på samma sätt, men sen beror det ju även på hur de är, de flesta pojkar är ju ganska livliga i jämförelse med flickorna(Ingrid)

Läraren visar med sitt ställningstagande i det första citatet att det inte är accepterat med de här åsikterna i skolan, därmed visar läraren hur det kan gå till när två olika föreställningar om vilka normer som är rådande drabbar samman. Detta innebär att läraren utifrån skolans normer visade att de sociala kategorier som föräldern ville använda för att skilja elever åt inte är acceptabla, men med sitt svar i det andra citatet när läraren ska beskriva föräldrarnas genusmedvetenhet, blir det istället ett svar på lärarens genusmedvetenhet. Läraren har en jämställd syn på att alla ska behandlas lika, men lärarens genusmedvetenhet blir ett könshabitus som beskriver att det finns skillnader mellan hur flickor och pojkar är i sitt sätt att vara. Läraren representerar normer om jämställdhet men inte genusnormer, detta sätt att se på genus innebär bara att alla ska behandlas lika, men kommer ändå inte att bli behandlade lika

därför att de kommer att ses utifrån om de är flickor eller pojkar och inte utifrån det faktum att de är barn.

Svårigheter med att nå ut till föräldrarna

Läraren upplever även att det finns föräldrar som är svåra att nå då de aldrig är i skolan eller kommer på klassmötena. Läraren förklarar föräldrarnas frånvaro med att det är föräldrarna som troligtvis har något problem eller okunskap, därför kommer de inte till skolan.

Det är ju tyvärr många som inte kommer till mötena därför att de kanske har språksvårigheter eller inte har möjlighet att betala klasskassa osv. (Ingrid)

Med den här förklaringen visar läraren att det finns två olika möjligheter till att föräldrarna inte kommer, språksvårigheter och ekonomiska problem. Men läraren ifrågasätter inte det faktum att insamling till klasskassan och klassmöte inte behöver ske samtidigt, och att inte eventuella språksvårigheter uppmärksammas utan bara accepteras som en orsak till en frånvaro är ju inte heller bra. Detta kan säkert bero på just de orsaker som läraren påtalar, men då det förväntar sig att föräldrarna ska hjälpa till med elevernas skolarbete kan inte en sådan förklaring vara tillräcklig. Lärarens svar visar att normen i skolan förespråkar en viss ekonomi och en viss språkkunskap för att kunna delta på föräldramötena. Detta blir från skolans sida ett särskiljande genom två olika kategorier där det görs skillnader mellan svensk/ icke svensk samt mellan bra ekonomi/sämre ekonomi.

Föräldrars olika verkligheter

På frågan om läraren upplevde att föräldrarna vet vad skolan förväntar sig av dem, tyckte läraren att det gör nog föräldrarna då de erhåller information om detta på föräldramötena:

Säkert finns det de som inte vet, men mer och mer tror jag att föräldrarna förstår det, det blir mer och mer information till föräldrarna i och med föräldramötena (Ingrid)

Under intervjun ställdes frågan till läraren om skolan är tillgänglig för alla, här såg läraren att det fanns vissa svårigheter som kan vara hinder för att alla ska kunna delta på samma villkor:

Det kan vara lite svårare idag... språket, kan göra det svårt (Ingrid)

Pedagogen menar vid flera tillfällen att det är språket som är det främsta hindret för föräldrarna gällande att ta till sig information eller veta vad som förväntas av föräldrarna från skolans sida, även här visar läraren att det finns kategoriella skillnader som skolan gör legitima genom att betona att det finns skillnader för individerna inom skolan som gör att de inte kan ta till sig all information som ges till dem i skolan. Läraren accepterar att det finns språksvårigheter vilket innebär att läraren ser det här svårigheterna som något naturligt förekommande och som inte passar in i skolans norm där normen kan ses som att förstå språket som talas i skolan.

Engagemang

Läraren upplevde att föräldrarna i de flesta fall engagerar sig och är delaktiga i skolarbetet, men synen på de som inte är engagerade var att föräldrarna lagt över ansvaret för barnens skolgång på skolan: ”endel litar helt på skolan att det ordnar sig”. Läraren tolkar föräldrarnas brist på engagemang som att de lagt över arbetet på skolan, men kan det vara så att det trots allt är så att föräldrarna inte vet vad som förväntar sig av dem? Som nämnts tidigare finns det olika normer i samhället och i skolan som alla förväntas ta del av och leva efter, men det kan ju även vara så att en annan tolkning av en norm kan ge ett annat agerande än det förväntade. En förälder som inte visar sig i skolan kanske inte alls upplever sig som oengagerad, men kanske har tolkat skolans normer på ett annat vis än de föräldrar som alltid vistas i skolan. Läraren visar att normen i skolan är att komma på klassmötena och att vistas i skolan någon gång. Genom att kunna delta och bidra till klasskassan ses föräldrar som engagerade och därmed får de också möjlighet till att få del av den information som ges på klassmötet. Läraren uppfattar föräldrarnas frånvaro utifrån olika kategorier som ger förklaringar till en frånvaro, detta är ett faktum som bara accepteras.

Samhällets hinder

Pedagogen ansåg att hemmet var av betydelse gällande hur barnen klara av sin skolgång eller ej, men även lärarens betydelse av att vara rättvis är av betydelse men den främsta betydelsen ansåg pedagogen att föräldrarna har och orsaken till att föräldrarna inte hinner med menar pedagogen går att finna i samhället:

Det inte går att enbart skylla på hemmet då det idag finns många som har krävande jobb där föräldrarna jobbar mer än heltid, där är det snarare tidsbrist och inte ointresse som gör att barnen får mindre uppmärksamhet, det behöver inte vara några sociala problem för att ett barn ska klara av skolan sämre, utan ”tiden räcker inte till (Ingrid)

Läraren ser hur samhället har förväntningar på föräldrarna som leder till att de inte räcker till för sina barn. Läraren menar att normerna i samhället gör att föräldrarnas jobb kräver så mycket tid att det inte blir någon tid över till barnen och att detta kan vara en orsak till att barnen inte klarar av sin skolgång. Läraren menar inte att det är skolan eller föräldrarna som är orsaker till att några barn klarar av skolan sämre utan ser orsakerna i samhällets struktur.

---

6 Analytiska reflektioner

I de analytiska reflektionerna kommer resultatet att analyseras utifrån olika teoretiska teman som jag funnit i mitt material. I resultatet framkom två olika sätt att förklara hur det görs skillnader mellan människor/ pojkar/ flickor. Det ena sättet var att förklara utifrån hur det görs skillnader beroende av vilket kön man i har, dessa förklaringar har jag valt att benämna som könshabitus och den andra förklaringen som menar att det görs skillnader utifrån omgivningen och samhällets påverkan benämner jag som genushabitus. Först kommer föräldrarnas genusverkligheter att presenteras, därefter kommer skolans genusverklighet.

6.1 Föräldrarnas genusverkligheter

Föräldrarna i studien har som Bourdieu skriver om ett gemensamt socialt fält, (sina barns skola) föräldrarna går att se som en grupp som är avgränsad till andra olika sociala fält (Bourdieu 2004: 7). Detta innebär att de föräldrar som i den här specifika skolmiljön har en liknande social bakgrund även kan uppvisa likheter i habitus. I analysen går det att urskilja två olika förklaringsmodeller för hur föräldrarna ser på genusskillnader. Dessa förklaringar har inneburit att föräldrarna ser på de skillnader som görs i skolan på olika sätt där habitus kan vara en anledning till detta då föräldrarnas kulturella och sociala kapital inverkar på habitus (Månsson 2003: 397). Skillnaderna har förklarats utifrån att föräldrarna ser genusskillnader som något naturligt beroende av kön, denna förklaring har benämnts som ett könshabitus och förklaringar utifrån hur omgivningen påverkar har benämnts som ett genushabitus.

Föräldrarna har olika utbildningsbakgrund, vilket har visat sig ge skillnader i deras habitus gällande hur de ser på genus. Först kommer könshabitus att analyseras, därefter genushabitus.

Föräldrarnas könshabitus

De föräldrar som förklarar skillnaderna utifrån ett könshabitus menar att det är naturligt att exempelvis dela in flickor och pojkar i olika grupper. Förklaringar utifrån ett könshabitus har även gjort beskrivningar utifrån olika kategorier, att ta upp just hudfärg som en skillnad visar även hur respondenten har internaliserat utifrån Tillys (2000) teori som talar om hur människor går till väga för att kategorisera människor. Genom att använda sig av olika

kategorier går det att placera in människor i en hierarkisk ordning som exkluderar människor efter deras etnicitet (Tilly 2000: 18). Respondenterna har genom habitus en bild av hur det görs skillnader, habitus gör det svårt för dem att se bortom kategoriseringar som kan innehålla ojämlika värderingar. Enligt respondenterna finns det yttre skillnader vilket innebär ett vidmakthållande av olika kategorier när hon uppmärksammar kategoriella skillnader istället för individuella (Tilly 2000: 18). Att se skillnader utifrån ett könshabitus innebär att se skillnader mellan könen som något biologiskt naturligt därmed finns det inget att ifrågasätta för respondenten gällande olika uppdelningar i kategorier. Detta visas även då respondenterna ska beskriva de bilder som finns i intervjuguiden, med de ord respondenterna valt har det gått att se hur de förklarar utifrån olika kategoriella beskrivningar och beskrivningar utifrån hudfärg och kön har blivit tydliga. Tilly (2000) menar att det är genom att se utifrån de kategoriella skillnaderna som det blir olikheter i förmåner hos människor istället för att se de individuella skillnaderna (Tilly 2000: 17). Att förklara utifrån ett könshabitus innebär inte bara att det görs skillnader mellan kön utan även att skillnaderna blir bestående genom att de ses som naturliga (Collins i Narayan & Harding 2000: 172).

Föräldrarnas genushabitus

Resultatet visade även att det fanns förklaringar att skillnader görs utifrån ett genushabitus vilket ifrågasätter skolans struktur där det finns en uppdelning mellan barnen. Med ett genushabitus har även medvetandegörande förklaringar till varför respondenten tror att det görs skillnader beskrivits vilket går att dra paralleller till det feministiska perspektivet som Taguchi (2004) menar innebär att det är viktigt reflektera över värderingar m.m. i samhället (Taguchi 2004: 14-15). Detta blev särskilt tydligt när respondenten med ett genushabitus skulle beskriva de bilder som intervjuguiden innehöll, här reflekterade respondenten hela tiden över bildens innebörd och hur det går att medvetet säga annorlunda för att inte såra någon. Resultatet visade även hur det går att medvetet göra annorlunda val för att ge barnen så bra förebilder som möjligt (Månsson 2003: 297). Detta går att jämföra med Hämeenniemi studie (2010) som visar hur föräldrar som läst genus använder medvetna strategier i sin uppfostran för att motverka att traditionella normer präglar barnen uppväxt, de ser det som sin roll att själva aktivt arbeta för en jämställd uppfostran (Hämeenniemi 2010: 5, 54). När respondenten förklarar att hon inte försöker att göra annorlunda i sin behandling av flickor och pojkar, men att hon inte är säker på att hon lyckas, visar detta hur hon som ett lärande

subjekt försöker att göra på ett för henne rätt och riktigt sätt men vet inte än om det är den rätta vägen. Förklaringar utifrån ett genushabitus och utifrån omgivningen och samhällets påverkan visar i likhet med Butlers (2007) teori att respondenten måste ha en viss kunskap för att kunna se de här konstruktionerna (Butler 2007: 34). Med en syn som utgår från ett genushabitus innebär även att olika konstruktioner och skeenden blir ifrågasatta och förklarade utifrån hur samhället har gjort och gör idag. Detta innebär att ett genushabitus hela tiden ser en samverkan mellan individerna och samhället. Detta blir ett medvetandegörande av de sociala processerna och ett synliggörande av de normer som skapar ojämlikhet.

Dubbla habitus

I resultatet går det att se hur informanterna uppvisat både köns och genushabitus i sina svar, att föräldrarna uppvisar olika förklaringar tror Jansson och Thimfors kan bero på att föräldrarna inte ser samhällets påverkan, jag tror däremot att de visst ser samhällets påverkan men att deras habitus håller på att förändras och att det ”gamla” habituset som kanske mest förklarade skillnader utifrån biologiska orsaker sakta håller på att ersättas med ett habitus som förklarar skillnader utifrån sociala aspekter. Bourdieu menar enligt Brante, Andersen & Korsnes (1998) att habitus är en strukturerande struktur som strukturerar strukturer kan detta förklara de motsägande förklaringarna (Brante, Andersen & Korsnes 1998: 111). Genom att de kan ses som nya strukturer som håller på att skapas, de gamla måste på så vis först ifrågasättas innan de kan ersättas. Innan de kan ifrågasättas måste de ersättas av en bättre förklaring som överrensstämmer med det nya habituset.

6.2 Genusverkligheter i skolan

En förståelse för de genusföreställningar som finns i skolan innebär utifrån Bourdieus (2004) syn att få en förståelse för hur relationerna mellan föräldrarna och skolan dvs. att försöka att se genusföreställningar genom de som agerar inom strukturen, lärarna (Bourdieu 2004: 7). Genom att intervjua en lärare har det framkommit normer i skolan och hur lärarens agerat när föräldrar haft andra normer än den skolan representerar. Lärarens uppfattning är att de flesta föräldrar är engagerade i barnens skolgång men att kanske inte alla vet vad som förväntas av dem, här kan ett hinder för många föräldrar vara språksvårigheter. Hemmet och elevens lärare anser pedagoger är av stor betydelse för elevens prestation, här beskriver läraren

svårigheterna för föräldrarna att hinna med sina barn då arbetslivet ställer höga krav. En annan svårighet är att nå ut till alla föräldrar om information då inte alla kommer på klassmötena. Intervjun med pedagogen visar att det är ett problem att inte föräldrar kommer till skolan då de inte får all information som ges där, detta visar att det finns en grupp som inte haft möjlighet att delta i denna studie då det finns föräldrar som aldrig är där. Det är viktigt att nå ut till alla, men de föräldrar som aldrig kommer till skolan får inte informationen som ges. Läraren tror att ett av problemen kan vara språkproblem och tidsbrist hos föräldrarna. Detta är även något som Hedman & Linell (2007) har uppmärksammat i sin studie. Detta är ett problem då det står i läroplanen att det är skolans skyldighet att tydliggöra för både föräldrar och elever om de krav som skolan ställer (Lpo 94: 5).

Skolans könshabitus

Skolans normer kategoriserat in föräldrar som inte närvarar i skolan utifrån det som Tilly (2000) benämner som kategoriella olikheter, här visar sig vilka genusföreställningar som skolan har när förklaringar utifrån etnicitet och socialbakgrund anses vara orsaker till att föräldrarna inte kommer till skolan (Tilly 2000: 18). Med förklaringar utifrån kategorier innebär det att skolan inte ser föräldrarna som individer utan dels som en föräldrakategori och i den kan det finnas flera andra olika kategorier. Här ser jag att en möjlig förklaring istället kan vara att föräldrarna tolkat skolans normer på ett annat sätt än det som skolan förväntar sig. Så länge inte föräldrarnas syn på varför de inte kommer till skolan har undersökts är det enbart lärarnas tolkning av deras frånvaro som analyseras. I likhet med Hedman & Linells studie (2008) visar mitt resultat hur skolan inte visar någon förståelse för de hinder som vårdnadshavarna uppvisar gällande sin frånvaro i skolan. Hindren handlar om vad lärarna själva tror är anledningen till att föräldrarna inte kommer. Genom att inte tillgodose hjälp med språk m.m. visar skolan på ett upprätthållande av exkluderande normer som blir bestående genom att ingen agerar eller försöker att inkludera de som inte har möjlighet att engagera sig. Genom min alternativa tolkning vill jag visa att skolans struktur sätter in föräldrar i kategorier och tolkar deras frånvaro utifrån den. Jag vill även uppmärksamma ännu en studie som visar hur en avsaknad av en tolkning av normer kan ge en uppfattning om att föräldrar inte vet vad som förväntar sig av dem. Magnussons studie (2007) visar hur föräldrar ser sig som en resurs till skolan medan skolan anser att det ska ses som ett samarbete, här tycker jag med stöd av mitt eget material att det går att tolka vidare till hur föräldrar tolkar skolans normer.

Magnusson som är en nybliven lärare visar hur hon som lärare lärt sig hur skolan ser på föräldrarna och att det är föräldrarna som inte vet vad som förväntar sig av dem, här tycker jag med stöd av mitt eget material att det går att tolka vidare till hur föräldrar tolkar skolans normer, när föräldrarna talar om att de ser sig som en resurs kanske de i själva verket menar att det är som en resurs de samarbetar med skolan. Jag tycker att Magnussons studie saknar en reflektion om hur det går att tolka skolan och föräldrarnas normer, och i så fall att tolkningarna kan se olika ut, men att de kanske menar samma sak fast de uttrycker det annorlunda.

Skolans genushabitus

Den genusstruktur som framkom i skolan visade på ett könshabitus vilket innebar att det fanns ett särskiljande av flickor och pojkar i skolan, genom detta godkänner skolan en uppdelning vilket innebär att flickor inte får gå på pojkarnas toaletter och vice versa. Genom att dela upp flickor och pojkar gör skolan kategoriella skillnader mellan barnen vilket innebär att uppdelningen ses som naturlig och legitim (Tilly 2000: 16). Med ett genushabitus går det att ifrågasätta skolans struktur men det är svårt då strukturen utgår från ett könshabitus. Läraren uppfattar föräldrarna som genusmedvetna, att de vet hur alla ska behandlas jämställt, men visar i samma mening sin egen tolkning av genus där jag istället vill påstå att läraren innehar ett könshabitus som inte ser se sociala processerna som gör skillnad mellan pojkar och flickor. Detta innebär att den struktur som undersökts inte kan ses som genusmedveten vilket gör det svårt för de föräldrar som agerar inom strukturen att förklara sin genusmedvetenhet, barnen till genusmedvetna föräldrar kommer att mötas av normer och genusföreställningar som delar upp människor i olika kategorier där hierarkier har skapats och kommer att fortsätta att skapas. Skolan kommer i likhet med Collins teori (2000) att fortsätta att upprätthålla de normer som den anser vara genusmedvetna, men som de valda teorierna anser så sker det primära skapandet av habitus i socialisationsprocessen i familjen och eftersom familjen även går att se som en del av samhället kommer det att innebära att skolans genusmedvetenhet kommer att omformuleras med de människor som agerar inom strukturen (Collins 2000: 156).

6.3 Avslutande reflektion

Studien syfte var att undersöka föräldrars genusmedvetenhet i samband med skolans pedagogik. Den övergripande frågeställningen var: *Finns en genusmedvetenhet hos föräldrarnas agerande i deras kontakt med skolan och i så fall hur yttras den?* De slutsatser som går att hitta till frågeställningen är att det finns en genusmedvetenhet som synliggörs genom ett genushabitus där normer i skolan ifrågasätts, men även att det inte finns någon genusmedvetenhet i kontakten med skolan utan där visar sig istället ett könshabitus som förklarar normerna i skolan för naturliga. När en av respondenterna ifrågasatte uppdelningen av flickor och pojkar på skolan och började reflektera över att det fanns skillnader i skolan mellan barnen och inte i hemmet tycker jag var det mest givande med hela mitt arbete, genom att synliggöra en genuskillnad hade jag fått en respondent att reflektera över om skolans normer verkligen var de rätta. Oavsett hur vi förklarar och förstår vår verklighet är det viktigt att alltid tänka på att vi har alla olika habitus och därmed upplever vi olika verkligheter.

6.4 Fortsatta studier

De föräldrar som medverkat i undersökningen har alla varit i skolan, men de föräldrar som inte kommer till skolan och missar all nödvändig information borde studeras vidare. Anledningarna till deras frånvaro borde studeras då det inte går att nå upp till skolans skyldighet med att alla föräldrar ska informeras om skolans krav, detta är troligtvis en nödvändig studie att göra i framtiden för att finna orsakerna till föräldrarnas frånvaro. Kanske finns de i skolans normer och inte hos föräldrarna. Det är viktigt att reda ut varför föräldrarna inte kommer till skolan, hur de tolkar skolans normer och om de upplever normerna som ett hinder för att komma till skolan, eller om de upplever sitt samarbete med skolan som bra. Detta är frågor att ställa i en framtida studie gällande relationen mellan skolan och de ”frånvarande” föräldrarna”. En framtida studie bör fokusera på föräldrar utifrån olika intersektionella perspektiv och inte se föräldrar som en homogen grupp, studien bör därför analysera utifrån etnicitet, kön, funktionsnedsättning och ålder.

Litteratur

Bourdieu, P (2004): *Praktiskt förnuft*. Bokförlaget Daidalos, AB, Göteborg.

Brante, T, Andersen, H, Korsenes, O (1998): *Sociologiskt lexikon*. Rotanor bokproduksjon AS, Skien.

Butler, J (2007): *Genustrubbel*. Bokförlaget Daidalos.

Collins Patricia (2000): "It`s all in the family: Intersections of gender, Race, and Nation" i Narayan, Uma & Harding, Sandra (Red.) "*Decentering the Center*", s. 156-176, Indiana University Press.

Denscombe, M (2000): *Forskningshandboken*. Studentlitteratur Lund.

Diskrimineringslagen, <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/11/19/86/4a2b4634.pdf>, hämtad 100515

Förordning (2006: 1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling, hämtad 100515, <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2006:1083>,

Gilje, N & Grimen, H (1992): *Samhällsvetenskapernas förutsättningar*. Bokförlaget Daidalos AB, Göteborg.

Hedman, T & Linell, E (2008): *Lärarperspektiv på vårdnadshavares engagemang i sina barns skolgång*. Högskola i Gävle: Institutionen för pedagogik, didaktik och psykologi.

Hämeenniemi, M (2010) *Att sätta könsnormer i gungning - Om föräldrars fostran utifrån jämställdhetsideal*. Magisteruppsats i pedagogik, Mälardalens Högskola, Eskilstuna, Västerås.

Jansson, J & Thimfors, S (2007): *Föräldraperspektiv på genus- och jämställdhetsarbete I förskolan*. Lärarhögskolan i Stockholm.

Kullberg, B (2004): *Etnografi i klassrummet*. Studentlitteratur, Lund.

- Kvale, S (1997): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur, Lund.
- Lundgren, Gothlin, E (1999): *Kön eller genus*. Högskolebiblioteket i Halmstad.
- Läroplanen Lpo 94: <http://www.escandinavo.com/download/lpo94swe.pdf> (Hämtad 100404)
- Magnusson, G (2007): *Föräldrars syn på samarbete mellan hem och skola*. Lärarprogrammet, Högskolan Väst.
- Månsson, P (1998): *Moderna samhällsteorier*. Bokförlaget Prisma, Stockholm.
- Nilsson, A (2008) *Ska jag hjälpa med läxan – om föräldrars stöd i skolarbetet*. Myndigheten för skolutveckling. Nilsson, A. red. Vi lämnar till skolan det käraste vi har- om samarbete med föräldrar – en relation som utmanar. Sentenza Media.
- Sandberg A (2006) *Föräldrars ansvar för barns fostran och utbildning - Att utmana eller bevara genushabitus*. C-uppsats vid Pedagogiska institutionen, Örebro universitet.
- Skollagen, <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/12/82/90/322ec0b0.pdf>, hämtad 2010-05-15
- Svensson, K (2007): Normer, normalitet och normalisering, 17-31 i Svensson, K (red) *Normer och normalitet i socialt arbete*. Studentlitteratur, Ungern.
- Taguchi, H (2004): *In på bara benet*. HLS förlag, Stockholm.
- Tilly, C (2000): *Beständig ojämlikhet*. Arkiv, Lund.
- Trost, J (1997): *Kvalitativa intervjuer*. Studentlitteratur, Lund.
- Vetenskapsrådet www.vr.se. Gustafsson, B, Hermeren, G, Petersson, B (2004): *"Vad är god forskningssed? Synpunkter, riktlinjer och exempel"*. Vetenskapsrådet. Printfabriken.
- Österberg, D (1991): *Sociologins nyckelbegrepp*. Bokförlaget Korpen, Göteborg.

Bilagor

Intervjuguide

Bilder som intervjupersonerna får tala fritt om:

Berätta hur du beskriver bilderna för dina barn: Vad ser du på bilden:

”Bilder saknas i den elektroniska utgåvan av upphovsrättsliga skäl”

Bild 1

Barn som samtalar

Bild 2

Åtta barn som rider på en ko

Bild 3

Ett barn som sitter på en äng

Bild 4

Leksaker, brandbil m.m.

Intervjufrågor till föräldrarna

Hur gammal är du?

Vilken utbildning har du?

Hur många barn har du?

Hur gamla är de?

Är det flickor, pojkar?

- Hur tror du att det görs skillnad mellan människor i skolan?
- Hur gör du för att behandla dina barn/elever lika?
- Hur tycker du att den litteratur ditt barn kommer i kontakt med är?
- Hur tänker du när du väljer litteratur till dina barn/ elever? Vad är viktigt?
- Finns det litteratur som du väljer bort? Varför?
- Hur görs det skillnad på människor i litteraturen och i bilderböckerna?
- De bilder som du sätter upp i ditt klassrum/ dina barns rum, tänker du på hur de kan uppfattas? Eller hur väljer du dem?

- Vad tror du det är som gör skillnad på flickor och pojkar? Varför tror du det?
- Hur gör du för att behandla flickor och pojkar lika?
- Tror du att du gör annorlunda i behandlingen av flickor och i behandlingen av pojkar?
- Om du någon gång kommenterat ett barns klädsel kanske du då sagt ”vilken fin tröja du har” till en flicka och ”vilken tuff tröja” du har till en pojke?
- Vad tror du det beror på att vi säger olika om barnens kläder när det är en flicka eller en pojke som vi talar med?

- Hur görs det skillnad mellan flickor och pojkars sätt att vara på? Berätta.
- Pojkar ses ofta som livliga medan flickor anses vara mer stillsamma. Är det så?
- Finns det något som du tycker att flickor är bättre på än pojkar? Varför tror du att det är så?

- Finns det något som du tycker att pojkar är bättre på än flickor? Varför tror du att det är så?
- Hur görs det skillnad på flickor och pojkars aktiviteter?
- Finns det något som flickor hellre sysslar med än pojkarna? Vad tror du det beror på?
- Finns det något pojkarna hellre sysslar med än flickorna? Vad tror du det beror på?
- Hur görs det skillnad på hur en flicka och en pojke ser ut?
- Hur gör du om du inte kan avgöra om ett barn är en flicka eller en pojke? Berätta.
- Är det viktigt att se på ett barn om det är en flicka eller en pojke? Varför?
- Vad tror du det är som har betydelse för vilka intressen barnen blir intresserade av?
- Berätta hur du får dina barn intresserade av olika aktiviteter.
- De aktiviteter dina barn är med i, varför började de med dem?
- Vad tror du det beror på att det finns utrymmen på skolan som endast får användas av flickor eller av pojkar, som flick- och pojk- toaletter, omklädningsrum? Berätta hur du tänker.
- Tycker du att flickor och pojkar ska delas upp i flick- och pojkgrupper? Varför? Varför inte?
- Vad är ett jämställt samhälle enligt dig?
- Lever vi i ett jämställt samhälle?
- Finns det samma förväntningar i samhället på en flicka och en pojke?
- Är det något du vill tillägga?

Intervjuguide till lärare

Hur gammal är du?

Vilken utbildning har du?

Hur länge har du jobbat som lärare?

- Upplever du att alla föräldrar visar sitt engagemang för barnens arbete i skolan? Vad tror du det beror på?
- Hur är fördelningen på klassmötena, är det lika många mammor och pappor som kommer? Vad tror du det beror på?
- Tror du att alla föräldrar vet vad skolan förväntar sig av föräldrarna? Berätta.
- Tror du att det bör finnas "lättläst" information om skolans regler, likabehandlingsplan m.m. Varför?
- Tycker du att skolan är tillgänglig för alla? Eller finns det någon/några som inte har möjlighet att använda den?
- Vad tror du gör skillnad i hur barnen klarar av sin skolgång? Hur/ på vilket sätt?
- Hur tror du att föräldrarna ser på jämställdhet? Förklara.
- Hur samarbetar skolan med föräldrarna i de här frågorna?
- Hur gör du om du märker att föräldrar har en annorlunda inställning till jämställdhet? Bör det uppmärksammas? Hur?
- Tycker du att dina kunskaper om jämställdhet och likabehandling är tillräckliga? Berätta.
- Tycker du att föräldrarnas kunskaper om jämställdhet och likabehandling är tillräckliga?
- Finns det krav från föräldrarna att ni pedagoger ska vara genusmedvetna?

- Är det något mer du vill ta upp eller säga?